

Nr 479.

Av herr Carlsson i Bakeröd m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 128, med begäran om bemyndigande att utfärda bestämmelser om hyresbidrag till ovana skogsarbetare.

Bränsleförsörjningen befinner sig för närvarande i ett allvarligt läge beroende på flera samverkande orsaker. Importen av kol och koks har sedan flera månader tillbaka varit helt stoppad, och denna minskning i tillförseln av bränsle måste ersättas genom ökad vedavverkning. Vidare har den begränsade tillgången på arbetskraft i skogarna hämmat vedavverkningarna. Den optimism i fråga om bränsleläget, som gjorde sig gällande under sommaren och hösten föregående år, har i sin mån bidragit till de nuvarande svårigheterna på bränslemarknaden. Till sist har det ogynnsamma vädret med onormalt stora snömängder på ofrusna myrar och marker ökat svårigheterna att genomföra det uppgjorda avverkningsprogrammet.

Det är mot bakgrunden av den besvärliga bränslesituationen man får se förslaget i Kungl. Maj:ts proposition nr 128 angående rätt för kommun att av statsmedel utbetala hyresbidrag även till sådana ovana skogsarbetare, som äro indragna i arbetskonflikt. Avsikten med denna åtgärd är enligt det föredragande statsrådet att i det rådande läget för bränsleförsörjningen öka tillgången på arbetskraft i skogarna. Emellertid kan enligt vår uppfattning den i propositionen föreslagna åtgärden icke komma att förbättra bränsleförsörjningen. Tvärtom torde man, som reservanterna i statsrådet framhållit, riskera en ogynnsam återverkan på dem, som normalt arbeta i skogarna. Om man i nu rådande krisläge skall lyckas åstadkomma den önskvärda stegringen av vedavverkningarna torde det vara nödvändigt dels att höja normalpriserna, så att dessa täcka de höjda avverkningskostnaderna, och dels att genom särskilda bidrag till den vana arbetskraften stimulera denna att stanna kvar vid skogsarbetet. Höjningen av normalpriserna bör bli av den storleksordningen att skogsägarna erhålla ett skäligen rotnetto. En förbättring av priset med minst 1 krona per m³ torde vara nödvändig för att detta syfte skall uppnås.

Statsmakternas tidigare åtgärder för att trygga behovet av arbetskraft i skogarna ha varit mindre lyckliga. År 1941, då bränslesituationen likaledes var allvarlig, infördes det bekanta riksarbetarsystemet. De s. k. riksarbetarna, som frivilligt anmälde sig till arbete i skogarna, tilldelades utöver arbetsförtjänsten bidrag av olika slag, såsom förflyttningsbidrag, familjetillägg och efter behovsprövning hyresbidrag. Försöket med riksarbetarlagen slog icke väl ut. Något större tillskott till landets bränsleförsörjning uppnåddes icke

men väl blev den ved, som avverkades av riksarbetarlagen, mycket dyr. Enligt de uppgifter, som lämnades av chefen för socialdepartementet i propositionen nr 285 vid 1943 års riksdag, varierade merkostnaden för denna form av vedhuggning mellan 3: 08 kr. och 4: 65 kr. per m³. Lägges härtill det normala avtalsenliga priset för vedhuggningen ca 3 kr. per m³, så kostade denna krisåtgärd i fråga om huggningen från 6 till 8 kr. per m³. I enstaka fall blev kostnaden per m³ ännu högre. Stora belopp utbetalades således utan att enligt vårt förmenande det därigenom åstadkomna bränsletillskottet utövat någon väsentlig inverkan på vår bränsleförsörjning.

Man måste även taga hänsyn till den omständigheten att dessa subventioner framkallade missnöje bland de skogsarbetare, som ha sin huvudsakliga försörjning av arbetet i skogarna. Dessa kände sig tillbakasatta gentemot de tillfälliga skogsarbetarna, som genom subventionssystemet erhöilo ekonomiska fördelar gentemot de vana skogsarbetarna. På grund av de rådande förhållandena och på grund av det för brännveden åsatta priset kunde de icke erhålla sådana inkomster, som kunde uppnås inom andra yrken. Följden blev att många av dessa arbetare sökte sig till andra arbetsområden, där de kunde uppnå en bättre arbetsförtjänst.

Det må även framhållas, att tillämpningen av bestämmelserna om bidrag till ovan arbetskraft sker mycket schablonmässigt. Personer, som tidigare haft huvudsaklig sysselsättning i skogsarbete och som efter ett eller annat års arbete på annat håll nu återgå till skogsarbete, kunna också erhålla dylika bidrag, ehuru de ingalunda i verkligheten äro ovana vid skogsarbete. Dessa bidrag ha inte heller begränsats till någon viss tid utan utgått under flera år.

Från bondeförbundshåll har vid flera tillfällen påtalats olämpligheten av att tillämpa bidragssystemet på det sätt som skett, nämligen att lämna bidrag utan att man förvissat sig om att de som mottagit bidrag också komma att utföra en verklig arbetsprestation. I stället har den uppfattningen hävdats, att bidrag borde utgå för likvärdiga arbetsprestationer och att således även de som ha skogsarbete till huvudsaklig sysselsättning borde erhålla bidrag för att stimuleras att kvarstanna vid skogsarbetet. Redan när riksarbetarsystemet på sin tid utformades framfördes denna mening i en reservation inom arbetsmarknadskommissionen av en ledamot, som tillhörde bondeförbundet. Sedermera har denna uppfattning vid flera tillfällen framförts i motioner i riksdagen av bondeförbundare.

Systemet med särskilda bidrag av statsmedel till dem, som antaga skogsarbete utan att ha vana vid sådant arbete, kommer alltjämt till användning. Enligt nu gällande grunder utgå tre olika slag av bidrag till ovana skogsarbetare. Omskolningsbidrag utgår till varje icke van skogsarbetare med 2 kr. per dag — såväl för arbetsdagar som för sön- och helgdagar. Familjetillägg utgår till ovan skogsarbetare, som är familjeförsörjare och antager skogsarbete på annan ort än hemorten, med följande belopp:

Ortsgrupp enligt lagen om folkpensionering	För hustru	För varje barn under 16 år
I	kr. 1: 50	kr. 0: 60
II	„ 1: 75	„ 0: 80
III	„ 2: —	„ 1: —

Familjetillägg utgår emellertid icke för flera än tre barn och är sålunda maximerat till 3: 30 per dag i Ortsgrupp I, till 4: 15 per dag i Ortsgrupp II och till 5 kr. per dag i Ortsgrupp III.

Utöver dessa bägge bidrag utgå efter behovsprövning hyresbidrag, likaledes dyrortsgraderade med högst 90 kr. per månad för familjeförsörjare och 45 kr. för ensamstående. Därtill kommer förmånen av fria resor till arbetsplatsen, fria verktyg och arbetskläder.

En ovan skogsarbetare, arbetslös eller strejkande, med hustru och tre barn erhåller i högsta Ortsgrupp, exempelvis Stockholm, en betydande summa i bidrag. Då även den egna arbetsförtjänsten medräknas kan den ovana skogsarbetaren under dylika omständigheter uppnå en högre inkomst än de vana skogsarbetarna.

Det synes i hög grad påkallat att genom något slag av bidrag utöver den vanliga arbetsförtjänsten uppmuntra de vana skogsarbetarna att stanna kvar i skogsarbetet. Det bör dock uttryckligen framhållas, att dylika bidrag endast äro avsedda att bli provisoriska, betingade av det krisläge, i vilket bränsleförsörjningen nu råkat. De åtgärder, som hittills vidtagits, ha tillkommit i avsikt att trygga *bränsleförsörjningen*. Det är därför riktigast att avverkningen av brännved i främsta rummet stimuleras. Bidraget eller tillägget bör knytas till fullgjord arbetsprestation, ur vilken synpunkt tillägg per m³ avverkad ved är att föredraga framför ett visst bidrag per dag. Vi anse därför, att de vana skogsarbetarna för varje m³ avverkad brännved böra erhålla procentuella tillägg på de avtalsenliga huggarlönerna. Tilläggen böra förslagsvis utgå med 25 % av de avtalsenliga lönerna, vari inräknats kristillägg men ej ersättning för gångtid, svårighetstillägg o. d. Tilläggen böra med retroaktiv verkan från den 1 januari 1945 utgå tills vidare under de närmaste månaderna.

Då framforslingen av redan avverkad ved på grund av rådande snöförhållanden ställer sig synnerligen besvärlig, bör även framkörningen uppmuntras av statsmakterna. Ett tillägg på 25 % å ersättningen för framkörd ved framstår som rimligt.

De av oss föreslagna procentuella tilläggen böra givetvis komma alla de skogsägare och deras familjemedlemmar, som själva utföra vedhuggning eller körning, till del på samma villkor som komma att tillämpas för de vana skogsarbetarna.

Med anledning av vad vi ovan anfört få vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 128 ville besluta,

dels att de vana skogsarbetarna med retroaktiv verkan från den 1 januari 1945 måtte erhålla ett tillägg uppgående till 25 % av de avtalsenliga huggarlönerna och beräknat per m³ avverkad brännved,

dels att skogskörarna måtte erhålla ett tillägg av 25 % å ersättningen för framkörd ved,

dels att dessa tillägg även måtte tilldelas de skogsägare och deras familjemedlemmar som själva utföra vedhuggning och körning,

dels ock att i övrigt de i motionen framförda synpunkterna måtte beaktas.

Stockholm den 10 mars 1945.

C. O. Carlsson,
Bakeröd.

Harald Andersson
i Dunker.

K. E. Hansson
i Skediga.